

Keskkonnaministeerium

Teie 04.03.2022 e-kiri

Meie 18.03.2022 nr 5-1/195-10

Jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu

Eesti Linnade ja Valdade Liit, lähtudes oma liikmetelt laekunud tagasisidest, esitab seisukohad **jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu** kohta.

1. Nõustuda ei saa pakendiseaduse § 5 täiendamisega lõigetega 8 ja 9 esitatud kujul järgmistel põhjustel.

Leiame, et tegemist on ebamõistliku regulatsiooniga. Eelnõu kohaselt kohustatakse kohalikku omavalitsust (KOV) sätestama avalikel üritustel toidu ja joogi serveerimiseks korduskasutatavate anumate ja söögiriistade kasutamise nõude heakorraeeskirjas, avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korras või muus samalaadses dokumendis.

Nimetatud dokumendid reguleerivad erinevaid valdkondi ning ka vastutus rikkumise eest tuleneb erinevatest seadustest (nt heakorraeeskirja rikkumise vastutus on sätestatud KOKS § 66², avaliku ürituse pidamise korra nõuete rikkumise eest otsest vastutust ei olegi, karistusseadustikus on lihtsalt vastutus avaliku korra rikkumise eest jne). Kui iga KOV peab eraldi reguleerima, siis tekib 79 erinevat sõnastust ja sõltuvalt õigusaktist, kus regulatsioon on, on ka vastutus/karistus erinev. Seega on oodata 79 väga erinevat regulatsiooni, mille rikkumise korral võib järgneda vastutus 79 eri viisil.

Avalikud üritused on väga eriilmelised, osadel üritustel korraldab toitlustamist ürituse korraldaja (nt spordivõistlused, kus toimub osalejate toitlustamine, tavaliselt on nimetatud toitlustamine osalustasu raames osaleja poolt kinni makstud ning üritusel toiduostmist täiendavalt ei toimu), samas on teised üritused sellised, kus korraldaja koondab erinevaid ettevõtjaid, kes pakuvad toitu oma äritegevuse raames või ei ole toidu pakkumine ürituse vaates üldse peamine (nt kontserdid, laadad, kus ürituse korraldaja ei jaga toitu, vaid külastajad ostavad toitu ettevõtjate käest). Avaliku ürituse korraldaja ei kontrolli viimasel juhul toitu pakkuvaid ettevõtjaid. Seega ei ole soovitud eesmärgi saavutamiseks põhjendatud selle reguleerimine avaliku ürituse korraldamise nõuete kaudu. Reguleerida tuleks hoopiski korduskasutatavate nõudega toitlustamist sõltumata sellest, kas see toimub avaliku ürituse raames või muul juhul. Avaliku ürituse regulatsioon on suunatud eelkõige ürituse korraldajale ning ürituse loa saab korraldaja, mitte seal kauplejad.

Mõiste „avalik üritus“ ise on väga konkreetse tähendusega - korrakaitse seaduse § 58 lõike 3 alusel on avalik üritus on avalikus kohas toimuv ja avalikkusele avatud lõbustusüritus, võistlus, etendus, kaubandusüritus või muu sellesarnane inimeste koos olemine. Turismitalu, kaupluse, puhkekeskuse jt eramaa territooriumil toimuvad üritused ei ole seega avalikud üritused. Avaliku ürituse korraldaja on füüsiline või juriidiline isik või seltsing, kes on esitanud avaliku ürituse korraldamise loa taotluse.

Lõikes 9 viidatud heakorraeeskiri on mõeldud heakorraküsimuste reguleerimiseks ja selles ei ole kuidagi põhjendatud reguleerida avalikel üritustel toitlustamist. Toitlustamise korraldamine

korduskasutatavate nõudega ei ole heakorra küsimus. Ei ole võimalik reguleerida ühes eeskirjas heina niitmist, prügi koristamist ja korduskasutatavate nõude kasutamist ning rakendada võimalike nõuete rikkumiste puhul samu sanktsioone, mis on sätestatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses.

Teine eelnõus viidatud kohaliku omavalitsuse õigusakt, milles korduskasutatavate nõudega seonduvat võiks eelnõu koostajate hinnangul reguleerida, on avaliku ürituse korraldamise kord. Leiame, et ka see ettepanek ei päde. Selgitame eespool toodule lisaks, et Tartu linna näitel ei käsitleta avalike üritustena üritusi, mis toimuvad laululaval ja staadionitel, sest need kohad ongi ette nähtud selliste ürituste läbiviimiseks ning puudub objektiivne vajadus allutada selliseid üritusi täiendavale registreerimis- või teavitamismenetlusele. Sellistel üritustel ei ole korduskasutatavate nõude kasutamist avaliku ürituse korraldamise korra toel ka teoreetiliselt kuidagi võimalik tagada. Muid teemasse natukenegi puutuvaid õigusakte kohaliku omavalitsuse tasandil aga ei olegi.

Kokkuvõttes - kui seatud eesmärgiks on eelkõige jäätmetekke vältimine, siis tuleb eesmärgi saavutamiseks kehtestata nõue, mille rikkumisega kaasneb ka vastutus, reguleerida riigis ühetaoliselt ja seaduses. Toetada ei saa lahendust, et korduskasutatavate nõude kasutamise nõue tuleks kehtestada kohaliku omavalitsuse õigusaktis. Piirang tuleb kehtestada seaduses ja seaduses tuleb ette näha ka kohased riikliku järelevalve meetmed ning vajadusel ka karistus nõuete võimalike rikkumiste eest.

Nõustume kooskõlastusringil Rahandusministeeriumi poolt eelnõule antud kommentaariga, milles neile jääb arusaamatuks kohaliku omavalitsuse üksuste roll eelnõuga seonduvate ülesannet täitmisel. Rahandusministeerium viitab ka, et kuna tegemist on Euroopa Liidu nõuete tagamisega, siis tuleb seda rakendada suhteliselt ühetaoliselt. Praegusel juhul ei ole eelnõuga tagatud see, et omavalitsused hakkavad seaduste muutmise kaasnemat järelevalvet teostama ühetaoliselt ja vastutus seaduse rikkumise eest võib varieeruda omavalitsuste lõikes.

Ühtlasi lisame liikmete poolt esitatud järgmised täiendavad ettepanekud:

- kaaluda üle 1000 osalejaga spordiüritustele erandi tegemist;
- suurüritustel, kus on rohkem kui 20 000 osavõtjat, võib osaliselt kasutada ka ühekorranõusid, mis on biolagunevad ja komposteeruvad. Sellised üritused on näiteks laulu- ja tantsupeod ning spordi suurüritused. (Kui korduskasutatavad nõud ongi olemas, siis probleemiks on nii suure hulga nõude pesuvõimekuse tekitamine ja vähemtähtis ei ole ka veekulu.)

2. Eelnõu kohaselt täiendatakse **jäätmeseadust § - ga 22³** (Ühekordselt kasutatavate plasttoodete turule laskmise piirang.)

Seisukoht: Antud paragrahvis loetletud esemed ei ole jäätmed, loetelus on nimetatud tooted, nagu vatitikubarred, joogikõrred, söögiriistad, taldrikud jt. On arusaamatu, miks reguleeritakse toote turule laskmist jäätmeseaduses.

3. Eelnõu kohaselt muudetakse **pakendiseaduse § 26 lõiget 3** ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Valla- ja linnavalitsus teostab järelevalvet oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmise, kogumise ja taaskasutamise ja ühekordselt kasutatavate plasttoodete turule laskmise piirangu üle.“

Samuti on eelnõuga planeeritud kohalikele omavalitsustele võimalus menetleda väärtegusid, mis on seotud ühekordsete plasttoodete turule laskmise piirangu täitmata jätmisega

Seisukoht: Omavalitsusel puudub võimekus ning kompetents järelevalve tegemiseks ja väärtegade menetlemiseks ühekordselt kasutatavate plasttoodete turule laskmise piirangu täitmise üle.

Seega ELVL ei saa nõustuda jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõus kohalikule omavalitsusele pandud kohustustega.

4. Lisaks on laekunud ühelt kohalikult omavalitsuselt ettepanek lisada pakendiseaduse § 5 täiendav lõige ja kohustada toitu kaasa müüvaid toitlustusettevõtteid kasutama toidu ja joogi kaasa müümiseks üksnes korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Veikko Luhalaid
ELVL tegevdirektor